

Torah from Around the World

De Eeuwige neemt niets weg uit de wereld zonder er iets voor in de plaats te zetten.

Midrasj haGadol

Sjabbat 19 juni / 9 Tammoez 5781, Choekat, Bemidbar/Numeri 19:1 - 22:1

Tanach blz. 307 - 314

Haftara: Sjoftiem/Richteren 11:29 - 12:7

Tanach blz. 514 - 516

Vertaler: Barbara Meiboom

Commentaar: **Rabbijn Shaul R. Feinberg** is emeritus-docent aan Hebrew Union College - Jewish Institute of Religion in Jeruzalem.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/thinking-speaking>

Denk na voordat je iets zegt

Mensen zouden moeten nadenken voor ze iets zeggen. Dat is je gezonde verstand gebruiken. Gezien de dagelijkse miscommunicaties en pijnlijke woordenwisselingen, wordt dit gezonde verstand niet vaak gebruikt. Zelfs Mosjé en Aharon hebben daar in de parasja van deze week last van.

Ze worden geconfronteerd met de bittere verwijten van het volk over het gebrek aan water. God geeft Mosjé en Aharon opdracht tot de rots te spreken zodat deze water voor de gemeenschap kan geven (Bemidbar 20:8). Maar in plaats van tot de rots te spreken, slaat Mosjé met zijn staf op de rots. Hij doet dat niet één, maar twee keer. De mensen hebben nu water om te drinken. Hun leiders krijgen echter een reprimande omdat ze Gods opdracht niet exact hebben uitgevoerd. Omdat ze publiekelijk getoond hadden dat ze er niet op vertrouwden dat God hen van water kon voorzien door te spreken, kregen ze een zware straf. Beiden werd de toegang tot het Beloofde Land ontzegd.

De Rambam (Maimonides) geeft in zijn *Misjné Tora* een andere reden voor deze zware straf. De boosheid van Mosjé en Aharon kwam voort uit ongeduld. Dit gedrag van onze leiders wordt gezien als 'Chiloel haSjem', de ontheiliging van Gods Naam. Het was hun eigen frustratie, omdat ze niet altijd konden voorzien in de behoeften van het volk, die hun woorden van bijtend, vernederend sarcasme veroorzaakte: *"Luister, opstandig volk (moriem), zullen wij voor u uit deze rots water laten stromen?"* (Bemidbar 20:10).

In de Midrasj is een woordspeling met het woord *"moriem"* (opstandig volk), dat ook 'leraren' kan betekenen (Midrasj Rabba Bemidbar 19:9). Dit wijst op een ander aspect van gebrekkig leiderschap. Het antwoord van Mosjé en Aharon wordt gezien als een berisping aan het volk: *"Luister. Denken jullie soms leraren te zijn? Durven jullie ons de les te lezen, wij die jullie leraren zijn?"* We hadden meer empathie verwacht met de benarde toestand van het volk, zelfs van dit stijfkoppige volk, in plaats van zo'n harde reactie.

Deze houding doet het niet bepaald goed als optimaal communicatie- en onderwijsinstrument, als model van empowerment dat we studenten aanbevelen om na te streven. Kennis en wijsheid, passie en bescheidenheid zijn vereisten voor opvoedend leiderschap. Maar welk voorbeeld geeft Mosjé Rabbenoe, de ultieme leraar, hier?

Inderdaad, iedereen – niet alleen leraren en leiders – kan zichzelf ontwikkelen. Je leert een mens kennen aan zijn/haar:

kiso (zak): hoe vrijgevig is men met materieel goed?

koso (glas): wat zijn iemands drinkgewoonten en zou ik hieraan toe willen voegen, wat de eetgewoonten?

ka'aso (boosheid): hoe gaat iemand met zijn neiging tot boosheid om?
(Babylonische Talmoed, Eruvin 65b¹)

Educatie en leiderschap gaan niet alleen over het bewaren van geloof en vertrouwen in God, collega's of gemeenschap; het gaat ook niet alleen over het klaren van een klus. Educatie en leiderschap gaan ook over de houding die we aannemen in elke relatie. Hoe gebruiken we de heilige gave van de spraak, om tot zulk geloof te inspireren? We leren dat toen God Adam en Eva levensadem inblies (Beresjiet 2:7) elk van hen een *'nefesj chaja'* een 'levend wezen' werd; de Targoem Onkelos vertaalt dit als 'sprekende levenskracht'.

Ieder ogenblik moeten wij onze woorden kiezen, woorden die levensbepalend zijn: *"Woorden hebben macht over leven en dood."* (Misjlé/Spreuken 18:21ⁱⁱ). Bovendien: *"We zullen nooit kunnen begrijpen dat de geest wordt geopenbaard in de vorm van woorden, tenzij we de essentiële waarheid ontdekken dat spraak macht heeft, dat woorden*

verplichtend zijn". (A.J. Heschel, *Man's search for God*, p. 25-26). Hoe gebruiken wij, leiders en burgers, mentoren en studenten, ouders en kinderen, onze woorden in ogenblikken van spanning en frustratie over onszelf of anderen? Gebruiken we helende of schadelijke woorden?

We leren Gods woorden kennen door het onderwijs en de daden van leiders van onze gemeenschap. Als crisissituaties uitingen van bitterheid en onwaardige minachting oproepen, welke stem horen mensen dan via ons?

Denkende wezens worden 'sprekende levenskracht' als we nadenken voor we iets zeggen. Telkens wanneer we spreken hebben we de mogelijkheid om Gods scheppingswerk te vernieuwen, net zoals "God sprak en de wereld ontstond" (*Baroech sje'amar - ochtenddienst*ⁱⁱⁱ).

ⁱ Uitspraak van rabbi Elai

ⁱⁱ Woorden hebben macht over leven en dood, wie zijn tong koestert, plukt daarvan de vruchten

ⁱⁱⁱ LJG sidoer p. 40-41